

MOTION:

Politisk organisation i Leksands kommun

Förslag till beslut

Vi föreslår kommunfullmäktige besluta:

Att inrätta en tillfällig beredning för demokratifrågor och ge beredningen i uppdrag att:

- genomföra en utvärdering av den nuvarande politiska organisationen med särskilt fokus på funktionen hos kommunstyrelsens utskott
- utreda ett införande av en traditionell nämndorganisation samt lämna förslag på förändringar av den politiska organisationen.

Uppdraget ska återrapporteras senast september 2025 för att eventuella förändringar av den politiska organisationen ska vara möjliga att genomföra inför nästa mandatperiod.

Bakgrund

Leksands kommun är en av ungefär 55 kommuner som har tagit bort sina facknämnder och ersatt dessa med utskott under kommunstyrelsen. Förutom kommunstyrelsen och dess utskott har kommunen även de obligatoriska nämnderna (valnämnd och krisledningsnämnd), en individnämnd, en jävsnämnd samt tre nämnder tillsammans med andra kommuner. Ansvaret för verksamheterna har dock kommunstyrelsen, eftersom facknämnder saknas.

Undertecknade ser brister med den nuvarande politiska organisationen. Kommunstyrelsen har fullt ansvar, men mycket information ges i utskotten till andra förtroendevalda som inte är ansvariga för besluten. Behandlingen i utskotten kan i vissa fall upplevas som en transportsträcka då frågorna ändå måste beslutas om i kommunstyrelsen och till stor del bereds av tjänstemän.

Eftersom kommunstyrelsen behandlar ett så stort antal frågor finns också en betydande risk att de förtroendevalda i det organet, varav de flesta är fritidspolitiker, inte har full insyn och inte är pålästa i alla ärenden. Kraven som ställs blir orealistiska, både för ledamöterna och kommunstyrelsen som helhet, vilket kan leda till att nära och aktuella ärenden inte klaras av att hanteras. Makten tenderar dessutom att koncentreras till ett fåtal personer, vilket gör att medborgarnas kontaktyta med politiken krymper, möjligheten till insyn försämras och de demokratiska processerna begränsas.

I de utvärderingar som har gjorts av utskottsorganisationen i Leksands kommun har inte funktionen av de demokratiska processerna belysts på ett tydligt sätt. Det nämns i

utvärderingarna att det finns uppenbara risker med den maktkoncentration som den nuvarande organisationen innebär. I den senaste utvärderingen från 2019 var det endast oppositionsrådet som blev intervjuad från oppositionen – inte ens gruppledarna i de övriga oppositionspartierna blev tillfrågade.

Vår analys bekräftas till stor del av de utvärderingar som har gjorts i Leksands kommun men även av andra studier som har gjorts på området. I de fall där man har bytt ut nämnderna mot utskott kan eftersökta ekonomiska och demokratiska effekter inte bekräftas.

Vi konstaterar vidare att vid en eventuell ansvarsprövning av kommunstyrelsen är det endast en handfull ledamöter i kommunfullmäktige som inte är jäviga. Övriga ledamöter inklusive presidiet är jäviga i och med att de är ordinarie ledamöter eller ersättare i kommunstyrelsen. Det här är en situation som självfallet inte är vare sig rimlig eller lämplig.

Förslag

Både Bygdepartiet och Kristdemokraterna föreslog redan innan valet att återinföra så kallade facknämnder i kommunen. Förhoppningen med detta är att stärka demokratin samt få en politisk organisation som blir tydligare beträffande beslutsmandat och ansvarsutkrävande.

De demokratiska målen handlar kortfattat om att öka det politiska inflytandet, motverka maktkoncentrationen, öka antalet engagerade politiker och öka det folkliga engagemanget i lokalpolitiken. Övriga mål handlar om att de förtroendevalda i nämnderna får eget ansvar för beslut och budget samt större möjligheter att verka inom sina områden. Dessutom skulle de förtroendevalda i kommunstyrelsen få större möjligheter att sätta sig in i de ärenden som enbart kommunstyrelsen har ansvar för såsom övergripande ekonomi- och inriktningsfrågor.

Utifrån detta föreslår vi att kommunfullmäktige inrättar en tillfällig beredning för demokratifrågor som får i uppdrag att dels utvärdera den nuvarande politiska organisationen, dels utreda ett återinförande av en nämndorganisation och lämna förslag på förändringar i syfte att få en mer demokratisk organisation i kommunen med större tydlighet gällande beslutsmandat och ansvarsutkrävande. Utvärderingen och utredningen ska vara klar i god tid före nästa kommunalval och innehålla tillräckligt med underlag för att kommunfullmäktige ska kunna fatta beslut i frågan.

Underskrifter

Johan Fändriks (ByP), oppositionsråd och ledamot i kommunfullmäktige

Carin Malm (KD), gruppledare och ledamot i kommunfullmäktige

Olle Berglund (MP), gruppledare och ledamot i kommunfullmäktige